

IN MEMORIAM IGOR GJADROV

Maestro Gjadrov i Društveni orkestar HGZ-a na probi 1978. godine.

“Ja poštujem tako rado” – u ovim trenucima poštovanja sjetiti nam se tih poznatih riječi austrijskog pjesnika Huga von Hofmannsthal, izrečenih kao oproštaj od jedne europske epohe u čiju je skladnu zaokruženost čvrsto vjerovao. S poštovanjem se opraštajući od Igora Gjadrova, opraštamo se od epohe koju je konturirala i njegova skladna dirigentska gesta. Igor Gjadrov poštovao je Johanna Sebastiana Bacha, čvrsto je vjerovao u skladnu zaokruženost Bachova djela. Bachovu Misu u h-molu smatrao je “najvećim djelom ljudskog uma”, i ostantativnom se šutnjom branio od učenih informacija o njezinoj nejedinstvenosti i njezinim estetskim pukotinama. Njegova duhovitost radije ih je tumačila kao protestantsku obješt u katoličkoj liturgiji. I kad više nije pohađao tuđe koncerte, kad je muzika postala ono što je za nj uvijek bila: ekskluzivni dijalog s obnaženim “pra-tekstom” partiture, nikad nije propuštao izvedbe Bachove Velike mise, vjerojatno jedini obred u čiju je smislenost i djelotvornost doista vjerovao. U naglašeno odgovornoj ulozi majstora ceremonije, u uvijek besprijekornom fraku, ni najsubjektivniji grašci znoja nisu bili kadri poremetiti predodžbu njegova reda, objektivnost njegove motorike – premda se češće pozivao na srce nego na metronom. Povijesno osviještenu retoričku interpretaciju držao je romantičnim zastranjenjem, fenomenolozi njegove mladosti zvali bi to padom u odavna prevladani psihologizam. No psiholozi znaju da je metrička pravilnost, kao svaka upornost ponavljanja, način negiranja vremena, sugestija i iluzija neprolaznosti.

Uspomena na Igora Gjadrova bit će i uspomena njegovih uspomena. Njegovi dugi registri, popisi izvedenih djela, nastupa i koncerata, s odmorištima obljetnica i proslava, zapravo su aspekti njegove intimne poetike – i pouzdani podsjetnici za paralelne ali nemarnije biografije, pedantno kalibrirano ravnalo nemirna i nesklona vremena. Hrvatski glazbeni zavod bio je mjesto – i to ne samo u gotovo polustoljetnom radu s Društvenim orkestrom – na kojem je, slobodnije i iskrenije nego javno i profesionalno, mogao čuvati predodžbu o muzici iz doba svojih ranih i velikih uspjeha. Jedan od fokusa tog dobronamjernog zrcala sjećanja i uspomena tiho se ugasio potkraj prošle godine: umro je dr. Boris Salaj*, liječnik i violist, suputnik i svjedok, prijatelj i kad su prijateljstva u krizi: nezaboravna dionica u stvarnoj i imaginarnoj partituri uspomena na Igora Gjadrova.

Ova je dvorana desetljećima bila dvorana Igora Gjadrova, odjek njegove prisutnosti u njoj opominje na nedostatnost svake riječi izrečene danas njemu *in memoriam*. Ona pamti njegov entuzijizam i strpljenje u ophođenju s amaterima, pamti njegovu vještinu i humor, pamti njegove različite interese. Za likovne umjetnosti nije imao osobite afinitete, ali svaki bi mu avangardni grafer mogao pozavidjeti na doista dirigentskoj gesti i tragu njegova potpisa, njegove signature. Monogram I.G. trajno će ostati urezan u povijest Hrvatskoga glazbenog zavoda.

Govor predsjednika Hrvatskoga glazbenog zavoda Marcela Bačića na komemoraciji mastru Igoru Gjadrovu 19. veljače 2014.

---

*prof. dr. sc. Boris Salaj (1922–2013), otorinolaringolog, član Društvenog orkestra HGZ-a 1957–2009, počasni član HGZ-a

---

---

100. GODIŠNJICA SMRTI ANTUNA GUSTAVA MATOŠA, KNJIŽEVNIKA I GLAZBENIKA

Osamostaljena slika i zvuk violončela traju i obnavljaju se gotovo snagom mita i pričinja se da ne nose samo tajnu Matoševa razumijevanja i življenja glazbe, nego da glazba ili bar glazbenost stoje u korijenu dubokog emocionalnog iskustva kojim pjesnik, sin orguljaša i žestoki kritičar jasnog duha savladava i oblikuje svoj svijet umjetnosti ali i viziju nacije i politike. Glas instrumenta linija je oštre i istovremeno pijeve misli koja je jedna od skromnih ali vitalnih tema složenog kontrapunkta života i odnosa francuske i hrvatske kulture koje on stvara i usmjerava. Čini je i izvan njegove epohe, do danas, gotovo simbolički slijed zvučnih točaka i rezonanci, ulančanih sudbina i djela i to od početka s Matoševim prijateljem iz djetinjstva violončelistom i skladateljem Jurom Tkalčićem, kolegom iz školskih klupa Glazbene škole HGZ-a (o čemu je pisao Lovro Županović), preko studenata violončela i stipendista u Parizu, poput Bojana Lhotke, a povremeno i francuskih čelista u Zagrebu Renéa Foresta, te danas umjetničkog ravnatelja Zagrebačkih solista Marca Coppeya, koji je na svom studiju na Pariškom konzervatoriju svirao obligatnu skladbu za čelo solo *Arco I* hrvatskog skladatelja i profesora kompozicije na Konzervatoriju, Ive Maleca. U sjeni te konstrukcije koja govori o željama i mogućnostima i o stvarnoj, iako krhkoj vezi s francuskom glazbom, deluje Živko Tkalčić, još jedan čelist iz onog doba, čiji je otac Lavoslav bio graditelj violončela u Zagrebu. Matoševo glazbeno iskustvo i inspiracija možda su u korijenu strasti i talenta te presudne ličnosti hrvatske kulture, pa zato s odabranim odlomcima upozoravamo na sjajnu knjigu Dubravke Oraić Tolić *Čitanja Matoša*, izdanu u povodu 100. godišnjice smrti (Zagreb: Naklada Ljevak, 2013).

Zlatna knjiga s imenima najboljih učenika Glazbene škole HGZ-a. Arhiv HGZ.

“Matoš je pjesnik koji se očitovao u mnogostrukom radu; on je određena, stalna mjera prema kojoj se mogu mjeriti kulturne vrijednosti; prema njemu se može određivati točnost ideja u Hrvatskoj. Mnogobrojne je njegove misli vrijeme potvrdilo kao točne. Suvremena zbilja i njezina nepodnošljivost upravo je onakva kakvu je on kao posljedicu nepromišljenosti, lakoumnosti i pokvarenosti, proricao.”

Stanislav Šimić: “Matoš danas”, *Književnik* III, br. 12, 1930.

“Njegova Hrvatska je lijepa, pogažena zemlja, jednim istoriskim apsurdom bačena u robstvo, varana, izrabljivana, na pola dekreotizovana. Mučno se živi u hrvatskoj noći. ‘Još malo i kultura i politika postaću u nas nepomirljivi pojmovi’. – Oči su otežale čekajući sunce sa zapada, izgledajući svitanje odonud otkud nikom nikad nije svanulo.”

Ivo Andrić: “A. G. Matoš”, *Vihor* I, br. 5, 1914.

“Matoševa ideja nacije izgubila je u godinama uoči Prvog svjetskog rata ideološku bitku s idejom jugoslavizma, koja se u 20. stoljeću realizirala u dvjema Jugoslavijama. Na izmaku moderne kulture, na kraju 20. stoljeća, Matoševa se ideja nacije ponovno vratila i u povijesnim lomovima ostvarila u političkoj zbilji suverene i samostalne države. Dogodilo se to u času kada je koncept suverene i samostalne nacionalne države doživio promjene u procesima druge globalizacije. Sto godina nakon što je Matoš pisao svoje posljednje kroatocentrične političke eseje i nadao se, ali i dvojio o mogućnosti ostvarenja ‘hrvatskoga sna’, Matoševa koncepcija nacije postaje na čudan način ponovno aktualna. Nakon dvadeset godina suverenosti i samostalnosti Hrvatska je na pragu Europske Unije, veće i za nacionalni identitet možda još izazovnije nadnacionalne zajednice nego što su to bile Habsburška Monarhija i Jugoslavija. (...)

Sudbina Matoševih estetskih reprezentacija nacije sretna je i poznata. One su postale kulturni kapital bez obzira na ideologije i političke konfiguracije. Matoš u umjetnosti nije bio ideolog, nego imago; nije bio nacionalist, nego domoljub.”

Dubravka Oraić Tolić

Također donosimo i odlomak iz teksta Lovre Županovića:

“Matoš je redovito završio tri razreda škole HGZ-a s glavnim predmetom violončelo, i to od školske godine 1887/1888., pa do školske godine 1889/1890. Nije nezanimljivo dodati da je za rezultate postignute na violončelu u II. razredu (šk. god. 1888/1889: odličan uspjeh) bio upisan u zlatnu knjigu škole te da je s istim uspjehom završio i idući (treći) razred (ali bez upisa u zlatnu knjigu). Cjelovitost takvog napredovanja kvario je, međutim, njegov odnos prema teoriji glazbe koju je u pravom smislu bojkotirao: nije, naime, uopće dolazio na predavanja! I to je na početku četvrtog razreda neminovno moralo dovesti do kraha. Zbog nemarnog odnosa prema tom predmetu i predmetnom nastavniku, a na prijedlog Nikole Fallera (o kome će dvadesetak godina kasnije napisati topao esej – znači da u odnosu na njega nije bio zlopamtilo!), Matoš je (18. listopada 1890) isključen iz škole. I makar je nakon očeve molbe Ravnateljstvu škole (od 22. istog mjeseca) bio ponovno primljen (morao se samo javno na satu ispričati i popraviti), on se nije opametio. A šteta je da to nije uradio: kao čelist bio je upravo u tom (četvrtom) razredu – i očito s uspjehom – dva puta javno nastupio, prvi put na školskoj produkciji od 26. I. 1891. izvodio je zajedno s J. Tkalčićem i VI. Stahuljakom Beethovenov *Adagio* za tri violončela op. 55, a drugi put 22. VII. iste godine na ispitnom je koncertu svirao Onslowljev *Triju* za glasovir, violinu i violončelo zajedno s O. Klobučarom i V. Kohnom. Uz to je svirao i u učeničkom orkestru.

Te je godine ujedno završeno i njegovo glazbeno školovanje. Ime mu se više ne nalazi među učenicima škole, ali vještina koju je stekao na tom instrumentu (svakako, i zalaganjem njegovih učitelja: Ivana Oertla prve dvije godine i Josipa Eisenhutha uglavnom iduće dvije godine) koristit će mu – posebno u Beogradu – da se u prvo vrijeme održi svirajući u orkestru Beogradskog pozorišta.”

Lovro Županović: “O glazbi”, u: Antun Gustav Matoš: *Theatralia: O glazbi*, Zagreb: JAZU, Liber, 1976, 342–343.

NAJAVLJUJEMO

BERSIJADA

koncert klavirskih djela Blagoja Berse

u nedjelju, 16. ožujka 2014. u 11 sati

Nadovezujući na prošlogodišnju uspješnu suradnju HGZ-a s HNK Zadar i producenticom Dinom Bušić te Glazbenom školom "Blagoje Bersa" iz Zadra najavljujemo koncert s klavirskim djelima Blagoja Berse.

Nastupaju profesori Glazbene škole Blagoje Bersa Zadar: Blanka Aždajić, Ivana Skroče, Mirjam Škreblin i učenici Kristina Kanjer, Luka Petričić te Katarina Surać. Gost: pijanist Srđan Filip Čaldarović.

Program: *Fantasie – Impromptu, Nocturno, Ballabile, Ora triste, Novelletta, Serenada – Barkarola, Mélancolie, Na žal, Po načinu starih, „Airs de ballet“*

Narator Vinko Radovčić čitat će ulomke iz Bersina dnevnika i pisama povezane s Prvim svjetskim ratom, objavljene u knjigama *Dnevnik i Uspomene* (ur. E. Sedak i N. Bezić, HGZ 2010) i *Korespondencija 1 i 2* (prir. E. Sedak, HGZ 2011 i 2012).

Pismo Blagoja Berse u Zadar, majci Filomeni, Beč, 28. 6. 1915.

Draga moja mama! – Ne mogu Ti reći koliko patim što ove godine ne mogu doći u Zadar, meni to jako teško pada, navikao sam svakoga ljeta doći k vama, za mene je oduvijek veliko poniženje što se ovdje osjećam kao stranac (a osobito sada kad Bečani poprijeke gledaju na svakoga tko ne govori njemački). – Mary Mosca je prekjučer u jednoj kavani na Ringu doživjela da je izvrijeđaju zato što je s Luxardom govorila talijanski, morao je doći stražar koji je sproveo u policijsku postaju i Moscu i onu drugu gospođu koja ju je uvrijedila, i ondje se otkrilo da su muževi i jedne i druge potpukovnici, te da su oba na ratištu! A takve se scene događaju svakodnevno! Bečani ne mogu shvatiti da se Austrija sastoji od različitih nacionalnosti, čiji su sinovi sada svi na ratištu! – Budući

da me svi odgovaraju od puta u Dalmaciju, otići ćemo, kao što Ti je poznato, u Klosterneuburg, ali ja bih sve dao da mogu doći da Te vidim i još uvijek se nadam da će mi to biti moguće – naime, prije nekoliko dana za Zadar je otputovala Bogdanovička (slikarica), a Uberto Borelli odlazi i dolazi kad se sjeti, ukratko, poznato mi je da neki ipak putuju u Dalmaciju i vraćaju se iz nje, pa vjerujem da ću moći i ja. Jedino me zabrinjava što ne znam hoću li se moći vratiti do 1. rujna?? Kada bih znao da ću, u slučaju da se nešto „zakomplicira“, moći iz Zadra kopnom stići do Beča, odnosno iz Zadra kolima ili automobilom do Knina, a odande vlakom do Beča, odmah bih odustao od Klosterneuburga i poletio k vama! Molim stoga Danicu da se raspita je li se, i na koji način, moguće vratiti, i neka to učini što prije, jer ne mogu se pomiriti s time da vas ove godine neću vidjeti! Muči me neizdrživa nostalgija; i užasavam se od same pomisli da ću možda morati čekati do sljedećega ljeta da vas vidim. – Kao što rekoh, nije nikakav problem doći do Zadra (znam mnoge koji su putovali, a i Milan mi je rekao da on putuje kao u normalna vremena). Za mene bi jedino bilo gadno ako poslije iz Zadra više ne bih mogao otputovati i vratiti se u Beč, u slučaju neprijateljskog napada na Zadar (što se čini malo vjerojatnim!) htio bih znati hoću li tada moći iz Zadra otići u Knin i potom vlakom do Beča. Raspitajte se, molim vas, dobro o svemu i javite mi to što prije. Kažete da sam vam to trebao napisati 15 dana prije, a ne sada kad se spremam u Klosterneuburg, jer čim je Italija objavila rat, svi oni koji su inače ljeti putovali u Dalmaciju odmah su po okolici Beča počeli tražiti gdje će provesti ljetne praznike, pa sam tako i ja učinio. Ali sada, kad se bura slegnula, svima je jasno da je situacija manje ozbiljna nego što se činilo. Ni djelić mora ne bih dao za svu tu njihovu prirodu, koja možda i ima neku svoju poeziju, ali sve je to mrtva priroda, za razliku od mora koje pulsira, živi, koje plače, smije se i urla, to je kao da glupe slike mrtve prirode uspoređujete s Rubensovim platnima, punima života i dramatike.

NAJAVLJUJEMO

MUZIČKI LEKTORIJ

Utorak, 25. ožujka 2014. u 19.30 sati

MARCEL BAČIĆ: *Bach i barok*

U doba modernizma mislilo se da Hindemith podsjeća na Bacha, a zapravo je Bach podsjećao na Hindemitha. Željeli su da Bach nadvisi svoje vlastito barokno doba, a snizili su ga na razinu "nove objektivnosti" Weimarske republike. I Arthur Honegger je smatrao da njegova lokomotiva "Pacific 231" dahće kao Bach.

HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD
10000 Zagreb, Gundulićeva 6
TAJNIŠTVO: 48 30 833, fax: 48 30 701
hgz@hgz.hr
KNJIŽNICA: 48 30 824
knjiznica@hgz.hr
ponedjeljak, sri. i pet. 11–14, sri. 16–20 sati
BLAGAJNA: 48 30 822, blagajna@hgz.hr
ponedjeljak–petak 11–14 i 19–20 sati
i jedan sat prije početka koncerta

VELIKA DVORANA HRVATSKOGA GLAZBENOG ZAVODA

KONCERTNA SEZONA CLXXXVII (2013 / 2014)

OŽUJAK

www.hgz.hr
hgz@hgz.hr

UREDNIČE:
Nada Bezić
Seadeta Midžić

ZA IZDAVAČA:
Marcel Bačić

subota, 1. III. u 20 sati

GLAZBENA ŠKOLA PAVAO MARKOVAC
Svečani koncert u povodu Dana Škole

nedjelja, 2. III. u 11 sati

GLAZBENO UČILIŠTE ELLY BAŠIĆ
Koncert učenika Učilišta
Bach, Papandopulo, Šostakovič, Božičević

nedjelja, 2. III. u 20 sati

GLAZBENA ŠKOLA PAVAO MARKOVAC
Svečani koncert u povodu Dana Škole

ponedjeljak, 3. III. u 20 sati

GLAZBENA ŠKOLA PAVAO MARKOVAC
Svečani koncert u povodu Dana Škole

subota, 8. III. u 20 sati

AKADEMSKI ZBOR VLADIMIR PRELOG
Dirigentica Iva Juras
Gosti: Mješoviti pjevački zbor *Lira*; dirigent: Robert Homen
Ticheli, Česnokov, Hogan, Biebl, Juras, Kuljerić, Štolcer Slavenski, Verdi, Fio

utorak, 11. III. u 20 sati

HRVATSKI KOMORNI ORKESTAR
Dirigent: Pavle Dešpalj
Solistica: Mojca Ramušćak, *violina*
Šulek, Srzić, Mozart
ODREĐENI BROJ BESPLATNIH ULAZNICA ZA ČLANOVE HGZ-A

utorak, 11. III. u 20 sati

HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD
(Podrumska dvorana)
Radionica utorkom
Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band (The Beatles, 1967.)
Voditelj: Tihomir Petrović
ULAZ SLOBODAN

nedjelja, 16. III. u 11 sati

HRVATSKO NARODNO KAZALIŠTE ZADAR I HGZ
Bersijada

– koncert klavirskih djela Blagoja Berse

Nastupaju učenici i profesori Glazbene škole *Blagoje Bersa* iz Zadra
Gosti: Srđan Filip Čaldarović, *klavir*;
Vinko Radovčić, *narator*

ULAZ SLOBODAN

Rudolf Labaš: *Portret Matoša*
(uz 17. III., smrti dan A. G. Matoša)

utorak, 18. III. u 20 sati

KONCERTNA POSLOVNICAARTAGENT
Guitarra viva
Tomislav Vukšić, *gitara*
J. S. Bach, C. Ph. E. Bach, Berkeley, Walton, Arnold
ODREĐENI BROJ BESPLATNIH ULAZNICA ZA ČLANOVE HGZ-A

srijeda, 19. III. u 20 sati

ZAGREBAČKI SOLISTI
Solist: Mario Ivelja, *kontrabas* (40 godina umjetničkoga rada i 35 godina članstva u Solistima)

Papandopulo, Rabbath, Gazarov, Čajkovski

ODREĐENI BROJ BESPLATNIH ULAZNICA ZA ČLANOVE HGZ-A

četvrtak, 20. III. u 20 sati

FRANCUSKA ALIJANSA ZAGREB
HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD
Dani frankofonije

petak, 21. III. u 20 sati

HRVATSKO PJEVAČKO DRUŠTVO JEKA iz Samobora
Večer praižvedbi skladbi II. samoborskog zbornskog protuletja
Gosti: Mješoviti pjevački zbor *Lira* i Mješoviti pjevački zbor *Emil Cossetto* iz Zagreba – Mešani pevski zbor *Cluster* iz Rakeka, Slovenija
Dirigenti: Robert Homen, Blaž Rojko, Josip degl' Ivello
Vlahek, Glavina, Varga, Pjanić, Rezić, Rojko

nedjelja, 23. III. u 20 sati

MUZIČKA AKADEMIJA U ZAGREBU
Virtuoso
Ad libitum 2
BESPLATNE ULAZNICE ZA ČLANOVE HGZ-A

utorak, 25. III. u 19.30 sati

HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD
(Podrumska dvorana)
Muzički lektorij
Marcel Bačić: *Bach i barok*
ULAZ SLOBODAN

ponedjeljak, 31. III. u 20 sati

HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD
Društveni koncert
Proljetni lahor
Big Band HGZ-a
Dirigent: Zlatko Dvoržak
Voditelj: Dubravko Majnarić
Gershwin, Miller, Dvoržak, Hohnjec
BESPLATNE ULAZNICE ZA ČLANOVE HGZ-A I HDGU-A